

Uusi alku 9

Väittelyt jatkuvat

Mark 2:18-22

Savonlinnan Tuomiokirkko, 24.3.2010

Olemme Markuksen evankeliumin selityksessä melko alussa. Jeesuksen julkinen toiminta on alkanut ja saanut osakseen valtavaa kansansuosiota. Samalla alkoi kuitenkin herätä Jeesukseen ja hänen toimintaansa kohdistuvaa arvostelua ja kiivasta väittelyä. Tällaisia tapauksia Markus on koonnut evankeliuminsa lukuihin 2 ja 3. Niitä on kommentaareissa nimitetty ”Kapernaumin väittelyiksi”. Edellisillä kerroilla olemme käsitelleet väittelyitä, joiden aiheena olivat: 1) Miten Jeesus voi omia itselleen jumalallisen vallan antaa syntejä anteeksi? 2) Miksi hän seurustelee julkisyntisten kanssa?

Jeesuksen opetuslapset – liian lepsujako?

Tällä kerralla Markus nostaa esiin kolmannen kiistan aiheen, kysymyksen paastosta.

Ja Johanneksen opetuslapset ja fariseukset pitivät paastoa. Niin tultiin ja sanottiin hänelle: "Johanneksen opetuslapset ja fariseusten opetuslapset paastoavat; miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa?" (Mark. 2:18)

Johannes Kastajalla oli ollut omia opetuslapsia, joista puhutaan Uudessa testamentissa melko usein (ks. Mark 6:29, Matt 11:2, Lk 11:1, Joh 1:35; 3:25; 4:1, Apt 18:25; 19:1). Näyttää siltä, että Johanneksen mestauksen jälkeen he toimivat jonkin aikaa rinnakkain Jeesuksen opetuslasten kanssa. Myöhemmin osa liittyi kristilliseen seurakuntaan, mutta osa muodosti oman, kristillisen seurakunnan kanssa kilpailevan lahkonsa, joka piti Johannesta Messiaana.

Johanneksen opetuslapset näyttävät olleen askeettisempia kuin Jeesus ja hänen opetuslapsensa. Juutalaisen käytännön mukaan paastota piti kerran vuodessa, suurena sovintopäivänä (ks. 3 Moos 16:29). Fariseukset, tuon ajan vahva isänmaallinen herätysliike, oli kuitenkin laajentanut paastokäytäntöä niin, että he paastosivat kahdesti viikossa, maanantaisin ja torstaisin. Ehkä Johanneksen opetuslapset olivat omaksuneet saman, vaikean ja pyhää itsekuria vaativan tavan.

Jeesus ei ollut yhtä askeettinen. Tämä käy ilmi Matteuksen evankeliumin kohdasta, jossa Jeesus ihmettelee sitä, kuinka kansalle ei mikään kelpaa, ei askeettinen Johannes eikä ruokaan ja juomaan vapaamielisesti suhtautuva Jeesus:

Sillä Johannes tuli, hän ei syö eikä juo, ja he sanovat: 'Hänessä on riivaaja'. Ihmisen Poika tuli, hän syö ja juo, ja he sanovat: 'Katso syömäriä ja viininjuojaa, publikaanien ja syntisten ystävää!' (Matt. 11:18–19)

Jeesusta siis pidettiin lepsuna. Luukkaan evankeliumi kuvaa tämän syytöksen hieman toisin kuin Markus:

Niin he sanoivat hänelle: "Johanneksen opetuslapset paastoavat usein ja pitävät rukouksia, samoin fariseustenkin, mutta sinun opetuslapsesi syövät ja juovat". (Luuk 5:33)

Aika tiukka syytös. Syömäri ja viinijuoja, joka ei opastanut opetuslapsiaan pyhään elämään.

Ei hääjuhlassa paastota!

Jeesus sanoi heille: "Eiväthän häävieraat voi paastota silloin, kun sulhanen on heidän kanssaan? Niin kauan kuin heillä on sulhanen seurassaan, eivät he voi paastota. (Mark 2:19)

Häät olivat Palestiinassa iloinen kansanjuhla. Sen aikana ankarinkin kirjanoppinut sai heittää vapaalle, syödä ja juoda. Juhlan luonnetta kuvaa ehkä se, että Jeesus muutti Kaanaan häissä 600 litraa vettä viiniksi, kun isänniltä oli viini päässyt loppumaan. Eikä kyse suinkaan ollut mistään käymättömästä rypälemehusta, niin kuin nykyajan ylihurskaat yrittävät asian tulkita.

Jeesuksen mukaan hänen opetuslapsensa olivat häävieraita, heidän ympärillään oli parhaillaan hääjuhla menossa. Ei silloin voinut paastota.

Tällä kuvaannollisella puheella Jeesus tarkoitti iloa, jonka hän, Messias, oli tullut taivaasta tuomaan opetuslapsilleen.

Juutalaisen Messias-odotuksen mukaan odotuksen täyttymys, Messiaan saapuminen, oli hääjuhlaa, täynnä iloa. Näin asiaa käsiteltiin Korkeaveisun selitysteoksissa, targumeissa. Jeesus tahtoi sanoa arvostelijoilleen, että hänen opetuslastensa joukossa tuo täyttymyksen aika oli koittanut. Jumalan kansa on morsian, Messias on sulhanen. Kun hän, Jeesus, on läsnä kansansa keskellä, ei silloin voi vaatia ihmisiä murehtimaan ja paastoamaan.

Fariseukset ja Johanneksen opetuslapset eivät olleet tajunneet tätä. He eivät hyväksyneet Messiasta, vaan pyrkivät joutavanpäiväisellä synkistelyllä kohti Jumalaa. Se oli varsinainen syy siihen, miksi Jeesuksen ja fariseusten välit rikkoontuivat.

Kyllä hekin aikanaan paastoavat

Jeesus kuitenkin sanoi, että hänen opetuslastensa paastoamiskielto ei ole ainiaan voimassa:

Mutta päivät tulevat, jolloin sulhanen otetaan heiltä pois, ja silloin, sinä päivänä, he paastoavat. (Mark 2:20)

Kun hän sanoo näin, siinä on profeetallinen sävy, mikä näkyy esim. profeetta Aamoksen kirjasta (8:11 "Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, Herra..."). Jeesus siis ennustaa kuolemansa ja nimenomaan uhrikuolemansa, sillä sanontatavassa on tarkoituksellinen viittaus myös profeetta Jesajan ennustuksen Herran kärsivästä palvelijasta, joka myös "otetaan pois":

Ahdistettuna ja tuomittuna hänet otettiin pois, mutta kuka hänen polvikunnastansa sitä ajatteli? Sillä hänet temmattiin pois elävien maasta; minun kansani rikkomusten tähden kohtasi rangaistus häntä. (Jes 53:8)

Jeesus siis viittaa tulevaan kärsimyksensä ja kuolemaansa. Hänet otettaisiin pois, kuolemaan. Sulhanen riistetään häävierailta ja silloin he murehtivat. Ja kun niin tapahtuu, Jeesuksen seurakunta myös paastoa.

Näinhän tosiaan on tapahtunut. Kristikunnassa on tapana paastota vuosittain 40 päivää ennen pääsiäistä. Silloin pidättäytyään ainakin liharuuista. Se tapahtuu, jotta voisimme paremmin mietiskellä Jeesuksen kärsimystietä ja katua syntejämme. Paasto alkaa laskiaistiistain jälkeisenä ns. tuhkakeskiviikkona ja päättyy pääsiäisyönä. Näin se kestää oikeastaan 46 päivää, mutta tämä johtuu siitä, että paaston aikana sunnuntait eivät ole paastopäiviä. Nehän ovat Herran ylösnousemisen juhlapäiviä, eikä silloin voi paastota. Ortodoksisessa kirkossa pastonaika lasketaan hieman eri tavalla.

Paastoamisesta

Nykyisin luterilaisuudessa paastosta on käytännössä luovuttu. Tilalle on tullut mielestäni naurettavia muka-paastoja, jossa paastotaan vaikkapa TV:n katselusta tai internetissä surffailusta tai suklaasta tai kahvista.

Oikean paaston idea on käsittääkseni se, että syömisen voimakas vähentäminen saa aikaan, jo ihan noin ruumiillisen vaikutuksensa kautta, henkistymistä. Tämä tiedetään kaikissa uskonnoissa, eikä kyse siis ole välttämättä mistään hengellisestä tai kristillisestä asiasta. Ihminen on vaan fysiologialtaan niin rakennettu, että oikein käytetty paasto puhdistaa mielen ja tekee mietiskelyn ja omaan sisimpään keskittymisen tavallista helpommaksi.

Itse olen kokenut tämän, kun joinain vuosina olen pitänyt mehu / piimäpaastoa, ehkä noin viikon – puolitoista ennen pääsiäistä. Silloin tosiaan on helppo lukea Raamattua ja rukous kulkee kuin itsestään. Muutenkin on melkein leijuva ja kevyt olo ja on ikään kuin helpompi uskoa Jumalaan ja hänen rakkauteensa maailmaa ja myös minua kohtaan.

En ole lääkäri, joten en uskalla sitä kenellekään suositella. Joillekin mehupaastosta tulee paha olo ja päänsärky. Joko voi joutua anoreksian pauloihin tai aineenvaihdunta voi häiriintyä. Itselleni ei näin ole käynyt, vaan paasto on todella auttanut mietiskelemään Herran kärsimystä ja katumaan syntejä.

Ymmärrän oikein hyvin, miksi Jeesus sanoi, että hänen opetuslapsensa paastoavat, kun sulhanen otetaan heiltä pois. Luterilaisuuden ja yleensäkin protestanttisuuden eräs huono puoli on tämän, jo Jeesuksen itsensä suosittelman hyvän tavan unohtaminen tai vesittäminen naurettavaksi ”telkkupaastoksi”.

Pitänee taas pitkästä ajasta kokeilla paastoa, ainakin pääsiäisviikolla. Tämä siitäkkin syystä, että olen mukana Kirkon Ulkomaanavun Läskillä lukutaitoa –kampanjassa, eikä vielä kiloja ole juurikaan karissut.

Uutta ei pidä pakottaa vanhaan kaavaan

Jeesus jatkoi vastaustaan syyttäjilleen näin:

Ei kukaan ompele vanuttamattomasta kankaasta paikkaa vanhaan vaippaan; muutoin uusi täytetilkku repii palasen vanhasta vaipasta, ja reikä tulee pahemmaksi. (Mark 2:21)

Ajatuksena on se, että jos uudesta kankaasta ottaa paikan ja ompelee sen jo pitkään käytettyyn vaatteeseen, paikkalappu kutistuu eri tavalla kuin itse kangas ja repii kankaan pilalle.

Samaa asiaa kuvaa toinenkin, tuohon aikaan hyvin tunnettu tosiasia:

Eikä kukaan laske nuorta viiniä vanhoihin nahkaleileihin; muutoin viini pakahuttaa leilit, ja viini menee hukkaan, ja leilit turmeltuvat; vaan nuori viini on laskettava uusiin leileihin." (Mark 2:22)

Nuori, vasta puristettu viini jatkaa käymistään nahkaleilissä, kun se varastoidaan siihen. Silloin se laajenee ja venyttää leiliä. Siitä ei ole haittaa, jos leilikin on uusi ja aiemmin käyttämätön. Silloin siihen käytetyllä nahalla on varaa laajeta. Mutta jos uusi, vasta poljettu viini laitetaan käytettyyn leiliin, silloin nahalla ei ole jäljellä kykyä laajeta. Leili halkeaa ja viini valuu maahan. Sekä uusi että vanha turmeltuvat.

Jeesuksen ideana näillä vertauksilla on varoittaa vanhan juutalaisen uskonnon edustajia siitä, että he eivät pakottaisi hänen tuomaansa uutta uskon muotoa vanhoihin kaavoihin. Jos he sitä yrittävät, hänen tuomansa uusi Jumala-suhde on niin vahva ja dynaaminen, että se rikkoo ja turmelee vanhan liiton uskonnollisuuden. Samalla uusi uskon muoto kärsii itsekin vahingon.

Paaston kysymyksessä tämä tarkoittaa seuraavaa: Älkää te, fariseukset ja Johanneksen opetuslapset, pakottako minun opetuslapsiani turhaan, menneisyydestä opittuun askeesiin ja synkistelyyn. Antakaa heidän kokea hääiloa siitä, että minä olen tuonut heille armon ja uuden yhteyden Israelin Jumalaan. Antakaa heidän uuden jumalasuhteensa ja uskonsa kehittää itselleen sopiva muoto; myös paastoamisessa. Jos sen sallitte, Israelin vanha liitto voi säilyä ja löytää täyttymyksensä minun tuomastani uudesta liitosta. Samalla tuo uusi uskon muoto voi löytää syvällisiä aarteita juutalaisen uskon muodon menneisyydestä, Jumalan Israelin kanssa tekemästä vanhasta liitosta. Molemmat säilyvät

Juutalaisuus voisi olla siunaukseksi kirkolle, ja päinvastoin

Tämä Jeesuksen ehdotus ei saanut toteutua. Juutalaisuus lempasi kristityt ulos synagoogasta. Kristinusko kärsi siinä valtavan vahingon. Mutta vielä suuremman vahingon kärsi juutalaisuus. Se hylkäsi Messiaan ja meni äärimmäisen pahasti ohi Jumalan pelastussuunnitelmasta.

Paavali kirjoitti tästä näin:

Veljet, minä toivon sydämestäni ja rukoilen Jumalaa, että he [juutalaiset] pelastuisivat. Voin todistaa, että he ovat täynnä intoa Jumalan puolesta, mutta heiltä puuttuu ymmärrys. He eivät tiedä, mitä Jumalan vanhurskaus on, ja yrittäessään pystyttää omaa vanhurskauttaan he eivät ole alistuneet siihen vanhurskauteen, joka tulee Jumalalta. Kristus on näet lain loppu, ja niin tulee vanhurskaaksi jokainen, joka usko. (Room 10:1–4)

Tästä huolimatta Paavali oli sitä mieltä, että juutalaisuudella olisi paljon annettavaa kirkolle:

Kysyn siis: eivät kai juutalaiset sen vuoksi kompastuneet, että he jäisivät maahan makaamaan? Päinvastoin! Heidän lankeemuksensa on avannut pelastuksen muille kansoille, ja näin juutalaiset ovat saaneet aiheen kadehtia niitä. Jos heidän lankeemuksensa on koitunut rikkaudeksi maailmalle ja heidän tappionsa rikkaudeksi kansoille, kuinka paljon enemmän saakaan aikaan heidän täysimääräinen voittonsa! - - Jos juutalaisten hylkääminen on avannut maailmalle pääsyn sovintoon, niin mitä tapahtuukaan, kun Jumala ottaa heidät yhteyteensä? Silloin kuolleet heräävät eloon! Jos ensimmäinen leipä pyhitetään, on koko leipomus pyhä, ja jos puun juuri on pyhä, ovat myös oksat pyhät. (Room 11:11-16)

Jos Jeesuksen ehdotus olisi saanut toteutua, kirkko olisi varmasti kehittynyt suotuisampaan suuntaan ja monet kreikkalaisesta maailmasta periytyneet filosofiset vääristymät olisi voitu välttää. Mutta näin ei tapahtunut. Juutalaisuus yritti pakottaa kristillisen kirkon, joka aluksi oli sen parissa vaikuttanut herätysliike, ahtaaseen Mooseksen lain noudattamiseen. Sen seurauksena kirkko erkaantui juutalaisuudesta ja erotti piiristään alkuperäisen juutalaiskristillisyyden. Molemmat kärsivät, sekä kirkko että juutalaisuus. Yhteyksiä on alettu löytää vasta aivan äskettäin, mm. messiaanisten juutalaisten kautta.